పోతనభాగవతంలో రసగుళికలు

– ఆర్.శర్మ దంతుర్తి

41 వ భాగం

త్రివిక్రమ విజృంభణ - వామనావతారం – 15

రెండు పాదాలతో బలికి ఉన్న భూమండలం, పైలోకాలూ అన్నీ తీసుకున్నాడు వామనుడు. మూడు పాదాలు ఇస్తానని బలి సత్యసంధుడిగా ప్రమాణం చేశాడు కనక మూడో అడుగు ఇంకా కొలవాలి. ఇంతవరకూ *"పూర్ణ నిర్భర చేతస్కుడై"* దానం ఇచ్చిన బలిని అలా వదిలేస్తాడా విష్ణువు? రాక్షులందరూ రసాతలానికి వెళ్తే అన్నీ తనకి సమర్పించిన తన భక్తుడు ఎక్కడికీ వెళ్ళకుండా తన దగ్గిరే ఉంచుకునే బాధ్యత భగవంతుడిదే కదా? అందువల్ల గరుడుడు బలి బంధించాడు. మరో చిన్న పరీక్ష పెట్టి చూడాలి. ఇంతవరకూ వచ్చాక కూడా మూడో పాదం ఇస్తాడా? ఇస్తే అది ఎక్కడ పెట్టమంటాడో?

క. బాహులుఁ బదములుఁ గట్టిన
శ్రీహరి కృపగాక యేమి జేయుదు నని సం
దేహింపక బలి నిలిచెను
హాహారవ మెసఁగె దశ దిగంతములందున్. [8-639]

ఇలా కాళ్ళూ చేతులూ కట్టేసిన బలి – ఇదేమిటి నన్నెందుకు కట్టేసారు? నా తప్పేమిటి అని ఎదురు తిరగకుండా – ఇదంతా శ్రీహరి కృప తప్ప మరొకటి కాదు అని అలా నిశ్చలంగా చూస్తూ ఉన్నాడు. దశ దిక్కులలో ఉన్న వాళ్లందరూ ఇది చూసి హాహారావాలు చేసారు. బలి ఎందుకలా మాట్లాడకుండా ఉన్నాడు అనేది ఓ సారి ఆలోచిస్తే అదే సరైన పూర్ణ శరణాగతి అని మనకి అర్ధమౌతుంది. ఏ స్థితిలోనైనా సరే భగవంతుణ్ణి నమ్ముకుని "అంతా నీదే, అంతా నీ ఇష్టం" అనే స్థితికి చేరాడు ఇప్పుడు బలి చక్రవర్తి.

క. సంపద చెడియును దైన్యము
గంపంబును లేక తొంటికంటెను బెంపుం
దెంపును నెఱుకయు ధైర్యము
వంపని సురవైరిఁ జూచి వటుఁ డిట్లనియెన్. [8-640]

సర్వ సంపదలూ పోయాయి. అయినా సరే ఒళ్ళు కంపించడం లేదు మొహంలో దైన్యం లేదు. ఎందుకంటే తాను చేసినది ఎటువంటిదైన సరే అది ధర్మ మార్గంలో చేశాడు. తప్పు అనేది మనసులో అణుమాత్రం లేదు. ఇంక భయపడే ప్రశ్నే లేదు. అలా నిర్భయంగా ఉన్న బలి చూసి ఇప్పుడు విష్ణువు అడుగుతున్నాడు – చివరి పరీక్షగా.

సీ. దానవ! త్రిపదభూతల మిత్తు నంటివి;
ధరణిఁ జంద్రార్కు లెందాఁక నుందు
రంత భూమియు నొక్క యడుగయ్యె నాకును;
స్వర్లోకమును నొక్క చరణమయ్యెఁ;
నీ సొమ్ము సకలంబు నేఁడు రెండడుగులు;
గడమ పాదమునకుఁ గలదె భూమి?
యిచ్చెద నన్నర్థ మీని దురాత్ముండు;
నిరయంబు బొందుట నిజముగాదె? [8-641]

తే. కాన దుర్గతికినిఁ గొంత కాల మరుగు
కాక యిచ్చెదవేని వేగంబ నాకు
నిపుడ మూఁడవ పదమున కిమ్ము చూపు
బ్రాహ్మణాధీనములు ద్రోవ బ్రహ్మవశమె? [8-641.1]

నువ్వు నాకు మూడడుగులు ఇస్తానన్నావు కదా? నీకున్నదంతా భూమి దగ్గిర్నుంచి పైన ఉన్న లోకాలదాకా ఉన్నదొకడుగూ కింద ఉన్నదంతా మరో అడుగూ అయింది. నీకున్న సొమ్ములన్నీ నాకు రెండడుగులయ్యేయి. ఇస్తానని చెప్పి ఇవ్వకపోతే మహాపాపం అంటుకుంటుంది. మూడో అడుగు కొలవడానికి వెంఠనే చోటు చూపించు మరి. దానం తీసుకున్న బ్రాహ్మణులకి స్వాధీనం కావాల్సినది బ్రహ్మ కూడా తీసుకోలేడనేది నిజం కదా?

వ. అని యిట్లు వామనుండు పలుక సత్యభంగ సందేహ విషదిగ్ధ శల్య నికృత్త హృదయుం డయ్యును విషణ్ణుండుఁ గాక వైరోచని ప్రసన్న వదనంబుతోడఁ జిన్ని ప్రోడ వడుగున కి ట్లనియె. [8-642]

ఇలా అన్న వామనుడి మాటలు విన్న బలిచక్రవర్తికి సత్యభంగం అవుతుందేమో అనే సందేహం మనసును గాయపరచింది. గమనించ వల్సింది ఏమిటంటే బలి మనసు గాయపడింది ఆస్తులు పోయి తాను నాశనం అవుతున్నందుకు కాదు. తానిచ్చిన మాట తప్పు అయి సత్యభంగం అవుతుందేమో అని. అటువంటివాడే – ఏ పర్తిస్థితుల్లో అయినా సత్యాన్ని అతిక్రమించనివాడే – కదా అర్హుడు సాక్షాత్కారానికి? దీనినే “*సత్యమేవ జయతే నానృతాత్*” అని చెప్పడం. దిగులుచెందకుండా ప్రసన్నమైన ముఖంతో వామనుడితో అన్నాడు.

ఆ. సూనృతంబుఁ గాని నుడియదు నా జిహ్వ
బొంకఁజాల; నాకు బొంకు లేదు;
నీ తృతీయపదము నిజము నా శిరమున
నెలవు జేసి పెట్టు నిర్మలాత్మ! [8-643]

ఇలా అన్న విష్ణువుని చూసి ఇప్పుడు బలి చెప్తున్నాడు – అబద్ధం అనేది నేను ఆడలేను. అసత్యం అనేది నా మనసులో లేనే లేదు. నీ మూడో అడుగు నా తల మీద ఉంచు. అంటే బలి “*సత్యం పరం ధీమహి*” అనేదాన్ని పూర్తిగా గ్రహించాడు.

ఆ. నిరయమునకుఁ బ్రాప్త నిగ్రహంబునకును
బదవిహీనతకును బంధనమున
కర్థ భంగమునకు నఖిల దుఃఖమునకు
వెఱవ దేవ! బొంక వెఱచినట్లు. [8-644]

నరకానికి పోవడం, శిక్షింపపడటం, ఉన్నదంతా పోవడం, బంధింపబడటం, కష్టాలు; వీటన్నింటికన్నా కూడా అబద్ధం చెప్పడానికే ఎక్కువ భయపడతాను. నేను అసత్యం అడడం అనేది కలలో కూడా జరిగేది కాదు.

సీ. తల్లిదండ్రులు నన్నదమ్ములు జెలికాండ్రు;
గురువులు శిక్షింపఁ గొఱతపడునె?
పిదప మేలగుఁ గాక; పృథుమదాంధులకును;
దానవులకు మాకుఁ దఱియెఱింగి
విభ్రంశచక్షువు వెలయ నిచ్చుటఁ జేసి;
గురువులలోనాదిగురువ వీవ;
నీవు బంధించిన నిగ్రహమో లజ్జ;
యో నష్టియో బాధయో తలంప [8-645]

తే. నిన్నునెదిరించి పోరాడి నిర్జరాదు
లాదియోగీంద్రు లందెదు నట్టి టెంకి
నందరే తొల్లి పెక్కండ్రు? హర్షమూర్తి!
యీశ! నీ యెడ దుర్లభ మేమి కలదు? [8-646.1]

ఇంకా ఏమంటున్నాడంటే, – తల్లితండ్రులూ, అన్నదమ్ములూ, మిత్రులూ, గురువులూ, శిక్షించడం వల్ల మేలే కలుగుతుంది. మదంతో కన్నులు కనిపించని మావంటి రాక్షసులకు నువ్వు సకాలంలో చెదరిపోకుండా వెలిగే చూపు ఇవ్వడం వల్ల (విభ్రంశ చక్షువు వెలయ నిచ్చుటఁ జేసి) నీవు గురువులలో ఆదిగురువు అయ్యావు. నన్ను బంధించడం శిక్షగా గాని సిగ్గుగా కానీ లోటుగా గానీ నేను భావించాల్సినది లేదు. ఇదివరలో చాలామంది రాక్షసులు నిన్నుఎదిరించి పోరాడి యోగీశ్వరులు పొందే స్థానాన్ని పొందారుకదా? నీకు అసాధ్యం అన్నది ఏముంది? ఈ మాటలు చూస్తూంటే బలి చక్రవర్తి పరిణితి తెలుస్తోంది కదా?

మ. చెలియే మృత్యువు? చుట్టమే యముఁడు? సంసేవార్థులే కింకరుల్?
శిలలం జేసెనె బ్రహ్మదన్ను? దృఢమే జీవంబు? నో చెల్లరే;
చలితం బౌట యెఱుంగ కీ కపట సంసారంబు నిక్కంబుగాఁ
దలఁచున్ మూఢుఁడు సత్యదాన కరుణాధర్మాదినిర్ముక్తుఁడై. [8-647]

అదలా ఉంచితే ఎవరికైనా మృత్యువు మిత్రుడా? యముడు దగ్గర చుట్టమా? పోనీ సేవకులు మాత్రం బుద్ధిమంతులా, ఏమైనా శాశ్వతమా? ఈ శరీరాన్ని బ్రహ్మ రాళ్ళతో మలచలేదు కదా? మరీ ప్రపంచం ఇలా ఉండగా, మూర్ఖుడు సత్యమూ, దానమూ, దయా, ధర్మమూ మొదలైనవాటిని వదిలేసి ఈ సంసారాన్ని సత్యమని భావిస్తున్నాడు.

సీ. చుట్టాలు దొంగలు సుతులు ఋణస్థులు;
కాంతలు సంసార కారణములు;
ధనము లస్థిరములు; దను వతి చంచల;
గార్యార్థు లన్యులు; గడచుఁగాల
మాయువు; సత్వర మైశ్వర్య మతి శీఘ్ర;
మని కాదె తమ తండ్రి నతకరించి
మా తాత సాధుసమ్మతుఁడు ప్రహ్లాదుండు;
నీ పాదకమలంబు నియతిఁ జేరె [8-648]

తే. భద్రుఁ డతనికి మృతి లేని బ్రతుకుఁ గలిగె
వైరులై కాని తొల్లి మా వారుఁ గాన
రర్థివై వచ్చి నీవు న న్నడుగు టెల్ల
బద్మలోచన! నా పుణ్య ఫలము గాదె? [8-648.1]

మరి ప్రపంచం ఇలా ఉంటే మా తాత ప్రహ్లాదుడు ఏమనుకున్నాడు? చుట్టాలు, దొంగలు, కొడుకులు అప్పులవాళ్ళు, భార్యలు హరి భక్తిని మరిపించి ముక్తిని దూరంచేసేవారు. సంపదలు నిలకడ లేనివి. శరీరం స్థిరం కాదు. ఇతరులు తమ ప్రయోజనాన్నే కోరుతారు ఎప్పటికైనా. కాలం వేగంగా గడిచిపోయి ఆయుస్సు తీరిపోతుంది. ఐశ్వర్యం నిలకడగా ఉందేదెక్కడ? అలా ఆలోచించి త్రిలోకాలనీ జయించిన తన తండ్రిని విడనాడి నీపాదాలను సేవించాడు. అదృష్టవంతుడైన అతనికి మరణంలేని మనుగడ దొరికింది. ఎప్పుడూ కూడా మావారు శత్రువులుగా మారితే తప్ప నిన్ను దర్శించలేకపోయారు. ఈ సమయంలో, నీవు దేహీ అంటూ వచ్చి నన్ను అడగడం మా పూర్వ పుణ్య ఫలం కాకపోతే మరేమిటి?

ఇక్కడ ఓ సారి ఆగి అసలు మూడు అడుగులంటే ఏమిటి, వామనుడిగా వచ్చిన మహావిష్ణువు ఎందుకలా అడిగాడనేది చూద్దాం. పద్యాలలో ఒక్కో చోట "*ఒంటివాఁడ నాకుఁ నొకటి రెండడుగుల మేర యిమ్ము*" అనడమూ, మరోచోట "*మదాకాంక్షామితంబైన మూఁడడుగుల్ మేరయ త్రోవ కిచ్చుటది బ్రహ్మాండంబు నా పాలికిన్,*" అనడమూ చూసాం కదా? దీనిమీదో చిన్న కథ చెప్పుకుందాం.

రమణ మహర్షి ఆశ్రమంలో సాధారణంగా ఆయన చేసేదేమిటి అంటే, అలా కూర్చుని మౌనంగా ఉండడమే. ఎవరైనా వస్తే ఓ సారి వాళ్ళకేసి చూసి మళ్ళీ మౌనంగా అలా ఎక్కడో చూస్తూ ఉన్నట్టు కూర్చునేవారుట. ఎవరైనా ప్రశ్న వేస్తే సమాధానం చెప్తే చెప్తారు లేకపోతే లేదు. మరి ఎవరికైనా సందేహం వస్తే దానికి సమాధానం చెప్పకపోతే ఎలా? దానికి రమణులే వివరణ ఇచ్చారు చాలాసార్లు. "మౌనంగా మంత్రం జపించేటప్పుడు అది ఎక్కణ్ణుంచి వస్తోందో చూడు. అది ఎవరు జపిస్తున్నారో చూడు. అదే తపస్సు, అక్కడే అన్ని సమాధానాలూ దొరుకుతాయి" అని. దీనినే "నేనెవరిని" అని శోధించమనడం.

ఓ రోజు రమణుల దగ్గిరకో శిష్యుడు వచ్చి అడిగాడుట, "అసలు సంపూర్ణ శరణాగతి ఎలా సాధ్యమౌతుంది?" అని. జాగ్రత్తగా ప్రశ్న విన్నాక రమణుల సమాధానం మళ్ళీ మౌనమే. చాలా సేపు అలా కూర్చున్నాక రమణులు ఓ సారి అడిగారుట, "నువ్వు చేసుకున్న పుణ్యం అంతా నేను అడిగితే ఇస్తావా?" అని. తన ప్రశ్నకి ఎలాగా సమాధానం చెప్పరేమో అనుకున్న శిష్యుడు చెప్పాడు వెంఠనే – "తప్పకుండా, అంతకన్నా నాకు సంతోషం కలిగించేదేమి ఉంటుంది?" మళ్ళీ మరో సారి మౌనం. చాలాసేపు అలాగే కూర్చున్నాక మళ్ళీ రమణ మహర్షి అడిగారుట, "మరి నాకు నువ్వు చేసిన పాపాలు కూడా కావాలి, ఇస్తావా?" ఈ ప్రశ్న విని శిష్యుడు తెల్లబోయి అన్నాడుట, "నేను చేసిన పాపాలు వేల సంఖ్యల్లో ఉండొచ్చు. చేసిన పుణ్యం కన్నా పాపమే ఎక్కువ. అలా ఇవ్వలేను, ఇవ్వకూడదేమో కూడా." మళ్ళీ మౌనం. రమణ మహర్షి ఇంక ఈ రోజుకి మాట్లాడరేమో అని శిష్యుడు బయల్దేరబోతూంటే రమణులు అన్నారుట "మరి నువ్వు నన్ను గురువుగా భావించినట్టైతే 'నేను' అన్నది పూర్తిగా పోయి సర్వం నాకు సమర్పణ చేయాలి కదా. నువ్వు చేసేవి చేసే పనుల్లో పాపమూ ఉంది పుణ్యమూ ఉంది. అవి నాకు సమర్పణ చేయకపోతే పూర్తి శరణాగతి ఎలా సాధ్యమౌతుంది?" శిష్యుడికి సమాధానం దొరికింది.

అలా మనం ఆత్మ సమర్పణ చేసిననాడు మనకి మిగిలిన అహంకారం గురువు తగ్గించగలడు. మరి నేను పాపమూ ఇవ్వనూ పుణ్యమూ ఇవ్వను అంటే శరణాగతి లేదనే కదా అర్థం? అంటే మన శరీరం భగవంతుడి కోసమే ఏర్పాటైంది; ఈ శరీరంతో ఆయన ఈ ప్రపంచంలో ఏం కావాలో అవి చేయించుకుంటాడు. మనకి ఇష్టం ఉండి ఆయా పనులు, ఆయన ఆడించినట్టూ చేస్తే, సంతోషంగా ఉండగలం. అబ్బే "నేను" చేయను, "నాకు" ఇష్టంలేదు అని కూర్చుంటే ఏడుపు మిగులుతుంది. అటువంటప్పుడు మన అహంకారం ఎలా పోతుంది? అలా పుణ్యం, పాపం రెండూ మనఃస్ఫూర్తిగా ఇచ్చిననాడు, గురువుకి/భగవంతుడికి సంపూర్ణ శరణాగతి చేసినట్టు. అలా చేయగానే మరోసారి భవిష్యత్తులో తెలిసో, తెలియకో పాపం ఏదైనా చేయబోతున్నప్పుడు వెంఠనే ఈ సమర్పణ గుర్తొచ్చి పాపం చేయడానికి ఆస్కారం తగ్గుతుంది కదా?

సరిగ్గా ఇదే బలి చక్రవర్తిని వామనుడు అడిగిన మూడు అడుగులు – పాపం, పుణ్యం, అహంకారమూను. అందుకే మూడో అడుగు ఎక్కడ పెట్టాడు? బలి తలమీద – అహంకారం పోవడానికి. లేకపోతే – భూమిమీద నుంచుని దానం చేసే బలి చక్రవర్తి – రెండో పాదంతో కొలిచిన భూమిమీదే ఉన్నాడు కదా, మరో సారి తలమీద పెడితే అది మూడో పాదం ఎలా అవుతుంది?

ఇంకా వివరంగా చెప్పాలంటే, వామనుడు దానం అడిగేటప్పుడు ఏమడిగాడు మొదట్లో? "*నొకటి రెం డడుగుల మేర* " ఒకటి – పుణ్యం (వేటితోనైతే పైలోకాలకెళ్ళగలమో అది, వాటిని ఒక పాదంతో ఆక్రమించాడు) రెండోది – పాపం (భూమిమీద మళ్ళీ పుట్టడానికీ, అహంకారానికీ దారి చేసేది; దీన్ని రెండో పాదంతో ఆక్రమించాడు). అప్పుడు శరణాగతి రాగానే మూడో అడుగు అహంకారం మీద. అప్పటికి మూడడుగులు ఇస్తే ఏమైంది? పూర్ణ శరణాగతి ఇచ్చినట్టు. అదే మనం భగవంతుడికివ్వగలిగే బ్రహ్మాండం. దానినే వామనుడు ఏమన్నాడు? "*మూఁడడుగుల్ మేరయ త్రోవ కిచ్చుటది బ్రహ్మాండంబు నా పాలికిన్.*" ఎప్పుడైతే బలి ఈ రెండూ – పుణ్యమూ, పాపమూ – "*హర్ష నిర్భర చేతస్కుడై*" ఇచ్చాడో అప్పుడు మూడో అడుగు తలమీద పెట్టి అహంకారం అణిచాడు – ఇదే "*భక్తపాలన కళాసంరంభకున్, దానవోద్రేక స్తంభకున్*" అని పోతన భాగవతం మొదలుపెడుతూ మొట్టమొదటి పద్యంలో చెప్పినది. ఇక్కడ కూడా బలి భక్తుడు ముందు. అందుకే వస్తూనే స్వస్తి వాచకం ఇచ్చినది. ఆ తర్వాతే దానవోద్రేక స్థంభన – అంటే అహంకారం అణచడం.

మనకి అన్నీ ఇచ్చిన భగవంతుడికి మనం అసలు నిజంగా ఇవ్వగలిగేదేముంది? డబ్బులా? బట్టలా, పువ్వులా? అవన్నీ భగవంతుడికా, ప్రపంచంలో జనాల మెప్పు కోసమా? బలి కూడా వచ్చిన భగవంతుడితో ముందు ఏం కావాలో కోరుకో అంటూ ఏమన్నాడు? "*వరచేలంబులో, మాడలో*..." అంటూ తన ఆస్తులన్నీ ఏకరువు పెట్టాడు. తనకి భౌతిక సంపదలన్నీ ఇచ్చిన భగవంతుడికి మళ్ళీ ఆ భౌతిక సంపదలు ఇద్దామని ఆలోచించాడు. ప్రపంచానికే అన్నీ ఇచ్చిన భగవంతుడికి క్షణికమైన భౌతిక సంపదలు ఏపాటివి? కానీ శ్రీహరి ఏమడిగాడు బలిని? నీ మనసు నాకు

శరణాగతి చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నావా అంటూ స్వస్తి వాచకం చెప్పాడు. బలి అది సరిగ్గా గ్రహించాడు కనకే సంతోషంగా ఇచ్చేసాడు అడిగినది. అందుకే బలి లాంటి కార్య దక్షత ఉన్న చక్రవర్తి మరొకడు పుట్టడం అసాధ్యం.

ఈ శరీరం భగవంతుడి కోసమేననీ "నేను కాదు నువ్వే" అనీ గజేంద్రుడి లాగా, ప్రహ్లాదుడిలాగా, బలి చక్రవర్తిలాగా ఆయన అడిగినది ఇవ్వడమే మనం భగవంతుడి కివ్వగలిగే నిజమైన కానుక. ఇదే శంకర భగవత్పాదులు అన్న"*భవతు భవదర్థం మమ మనః*". మరో సారి ఆ శ్లోకం గుర్తు తెచ్చుకుని ఈ నెల వ్యాసం ముగిద్దాం.

కరస్తే హేమాద్రౌ గిరిశనికటస్తే ధనపతౌ
గృహస్తే స్వర్భూజామర సురభి చింతామణి గణే
శిరస్థౌ శీతాంసౌ చరణ యుగళస్తే అఖిలసుభే
కమర్థం దాస్యే జహం భవతు భవదర్థం మమ మనః [శివానందలహరి. 26]

(బంగారు కొండ నీచేతిలోనే ఉంది. అత్యంత ధనవంతుడైన కుబేరుడు నీ స్నేహితుడే. నీ గృహంలోనే కల్పవృక్షం, కామధేనువు, చింతామణి వజ్రం ఉన్నాయి. తలమీద చల్లదనాన్నిచ్చే చంద్రుడున్నాడు. నీ పాదాల దగ్గిర సర్వ శుభాలు ఉన్న నీకు నేనిచ్చేదేమి కనిపించదు కనక నా మనసే నీదవు గాక)

పోతన భాగవతం ఇంటర్నెట్లో ఇక్కడ చూడవచ్చు: http://telugubhagavatam.org/

(కొనసాగింపు వచ్చే సంచికలో)

COMMENTS